

Nika Radić – Doma

Za intervencije u Stalnom postavu odabiremo suvremene autore u čijim radovima prepoznajemo da se bave pitanjem djelovanja umjetnosti u stvarnom odnosno konstruiranom okruženju, da reagiraju na sam kontekst komuniciranja umjetnosti te da polaze od promatrača kao aktivnog sudionika umjetničkog procesa. Takva strategija *rada na kontekstu* i *rada s kontekstom* koja proizlazi iz interesa za modalitete ljudske komunikacije, vizualne i verbalne, osobne i društvene upečatljivo je obilježje internacionalne umjetnice Nike Radić.

Međutim, u njenom opusu poveznica sa Stalnim postavom MUO postoji po sebi i mimo izložbe ili potrebe da se pronađe zajednički nazivnik. Riječ je o temi stanovanja koju muzejski postav podastire generički, paralelno uz pregled stilova, a Nika Radić je u potrebi osporavanja neutralnosti galerijskog prostora, kroz posljednjih nekoliko godina povremeno manje ili više eksplicitno koristi, izlaže i zapravo ne gubi iz fokusa (izložbe *Other people's space*, Milano, 2008.; *Biografija*, Galerija Waldinger, 2009.; *Out of Place*, Galerie Traversée, München, 2010., videoinstalacije na temu *Prozori*, 2006.-2008.; videoinstalacija *Ustajanje*, 2005./6. višekratno prikazana u galerijskim i javnim prostorima u Hrvatskoj i inozemstvu).

Unutar teme stanovanja, a treba navesti da se stanuje i u jeziku, raspliću se i dva ključna autorska interesa. Kroz pitanje korištenja prostora i stvari kojima smo okruženi općenito je zahvaćena ideja oblikovanja privatnosti, dakle kontrole prostora ne samo u smislu definiranja okruženja već i provođenja svakodnevnih praksi - rituala samoodržavanja. Paradoksalno, stanovanje se tiče mehanizama izolacije i zaštite kojima zonu intimnosti ograđujemo od javnog djelovanja u potrebi za osobnom slobodom. Tako dolazimo do pitanja ljudske komunikacije kao procesa čija se interaktivnost objelodanjuje kroz preklapanje privatnih impostacija sa sferom javnog života. Aktualnost pristupa Nike Radić počiva na činjenici da je sveprisutnost digitalne tehnologije omogućila afirmaciju društvenih mreža kao foruma gdje privatno postaje javno, dok se zahvaljujući popularnosti televizijskog koncepta *reality showa* sfera javnog i društvenog drobi u nepovezan niz privatnih rituala, što komunikacijske uloge smješta u područje egzibicionizma i voajerizma. Iz ovog proizlazi posezanje autorice za digitalnom tehnologijom i videoinstalacijama u namjeri modificiranja javnog prostora u privatni i obrnuto te preobražaja fizičkog u virtualni komunikacijski prostor. U središtu kritičkog ispitivanja granica između javne i privatne komunikacije stoje dva povezana pitanja: kako prostor uvjetuje ponašanje i mogućnosti komunikacije odnosno kako se kreira odnos rada s publikom.

Serijski radovi koje autorica izlaže u MUO bavi se preplitanjem privatnog i javnog života, što čini vidljivom međusobnu uvjetovanost privatne svakodnevnice pojedinca i širih društvenih kretanja, vanjskih okolnosti zbog kojih su se predmeti zatekli u muzeju. Jasno da prostorne instalacije Nike

Radić u muzeju nailaze na plodno tlo jer je muzejski postav po sebi konstrukt kolektivne memorije sastavljen od fragmenata - odabranih predmeta, izvorno nepovezanih, koji dolaze iz različitih konteksta. Slična konstrukcija s nezacijeljenim šavovima otkriva se i kod autorice u nekim ranijim radovima kroz koje otvara uvid u potencijalna propadališta nerazumijevanja u koja upadamo kad smo zakinuti za bilo koju razinu doživljaja naše višekanalne audiovizualne komunikacije (*Vernissage, Za Cocteaua...*). U muzejskom postavu, koji prezentira umjetničku kulturu kroz kulturu opremanja stambenih prostora, a pod imperativom kriterija umjetničkog stila i tipologije, nedostaje upravo prijenos iskustva koje nadilazi sferu vizualnog usvajanja sličnosti ili razlika među izloženim predmetima. Zato Nika Radić konstruira audiovizualni doživljaj stanovanja u muzeju prikazivanjem svakodnevne egzistencijalne rutine kroz niz intimnih scena-situacija kao što su buđenje, pranje, odijevanje, hranjenje ili odmaranje. U pojedinim prostorijama na putu od Renesanse do Dizajna vidimo Nikine fotografske autoportete u prirodnoj veličini što joj omogućuje da se odabranim muzejskim eksponatima koristi kao rekvizitima u obavljanju svakodnevnih radnji, koncipirajući ambijent udvojene prostornosti – realne i virtualne, pri čemu se upravo virtualna dimenzija otkriva kao domena udomaćenog subjekta koji ovladava stvarima, ostvarajući s njima bliskost. Na taj način autorica virtualno funkcionalizira predmete u njihovoj izvornoj ulozi, a kroz audio radove koji u ovaj intimni zaklon propuštaju zvukove uličnih nemira, uz dopuštene asocijacije na političke prosvjede i rat, mrsi slojeve ne samo općenito javnog života u pozadini intime već i suvremene zbilje. Graničnost konstruirane situacije proizlazi iz zaglavljenosti negdje između realnosti i mogućnosti. Kopka nas ostvarivost te mogućnosti i taj dojam narušava nedirnutost muzejskog svijeta i načima opnu koja štiti muzejske predmete od ljudi i muzejski postav od životnih promjena. Izoliranost je muzejska konvencija iz koje proizlaze sve ostale, a Nika Radić svojim postupkom iskušava fleksibilnost postavljenih granica – od restrikcija koje se odnose na ponašanje posjetitelja do pitanja zaustavljenog vremena i statičnog prostora.

Jasmina Fučkan